

Protocol medische handelingen op basisschool de Trinoom

Jan 2023

Inhoudsopgave

Voorwoord	3
1. Soorten medische handelingen op school	4
1.1 Wet BIG	4
1.2 Medische handelingen	4
2. Medicijnverstrekking en medisch handelen	6
2.1 Het kind wordt ziek op school	6
2.2 Het verstrekken van medicijnen op verzoek	8
2.2.1. Het opbergen van medicijnen op school	8
2.3 Het verrichten van medische handelingen	9
3. Hoe te handelen bij een calamiteit	11
Bijlage 1 - Het verstrekken van medicijnen op verzoek	12
Bijlage 2 - Uitvoeren van medische handelingen	14
Bijlage 3 - Formulier melding ongeval	16

Voorwoord

Leerkrachten op school worden regelmatig geconfronteerd met leerlingen die klagen over pijn die meestal met eenvoudige middelen te verhelpen is, zoals hoofdpijn, buikpijn, oorpijn of pijn door een insectenbeet. Daarnaast krijgen leerkrachten in toenemende mate het verzoek van ouders of verzorgers om hun kinderen door de arts voorgeschreven medicatie toe te dienen. Hoe hier op basisschool de Trinoom mee om wordt gegaan, leest u in dit protocol.

Note

- Overal waar 'het kind' staat wordt ook 'de leerling' bedoeld.
- Met ouders bedoelen we ouder(s) / verzorger(s).

1. Soorten medische handelingen op school

1.1 Wet BIG

Om te kunnen beslissen of een medicijn toegediend kan worden, is het van belang te weten hoe het medicijn toegediend moet worden. Niet alle medicijnen kunnen worden toegediend door leerkrachten van onze school.

Bepaalde medische handelingen, zoals het geven van injecties, mogen alleen door gekwalificeerde, bevoegde beroepsbeoefenaars (artsen, verpleegkundigen, e.d.) worden uitgevoerd. Dit is geregeld in de Wet BIG.

1.2 Medische handelingen

In de Wet BIG (de Wet op de Beroepen in de Individuele gezondheidszorg) is vastgesteld, welke handelingen door wie mogen worden uitgevoerd. Daarin is ook vastgelegd, dat de verantwoordelijkheid in principe gelegd wordt bij de persoon, die de handelingen verricht. De medische handelingen worden ingedeeld in drie categorieën.

Categorie 1: Voorbehouden handelingen

Deze zogenoemde 'voorbehouden handelingen' zijn handelingen, die bij ondeskundige uitvoering, (ernstige) risico's met zich meebrengen. Deze handelingen mogen alleen door medisch bevoegde personen verricht worden. Het betreffen hierbij o.a. de volgende handelingen:

- Injecties
- Heelkundige handelingen verpleegkundigen
- Catheterisaties
- Het gebruik van radioactieve stoffen.

Op onze basisschool zijn geen BIG-geregistreerde personen aanwezig. Indien deze handelingen voor een leerling onder schooltijd noodzakelijk zijn, zal er in overleg met ouders en directie gezocht worden naar een oplossing. Deze oplossing kan bijv. inhouden dat de thuiszorg op school komt om de medische handelingen te verrichten.

In uiterste noodgevallen wordt eenieder geacht naar beste vermogen te handelen. Een wetsovertreding uit 'overmacht' is niet strafbaar. Het gaat dan om situaties die niet zijn voorzien.

Categorie 2: Afgeleide medische handelingen

Afgeleide medische handelingen zijn handelingen die niet voorbehouden zijn, maar waarvan de uitvoering met de nodige zorgvuldigheid omkleed moet zijn.

Deze zogenoemde 'afgeleide medische handelingen' (zoals het uittrekken van een sonde en toedienen van een klysma) zijn handelingen, die leerkrachten in principe wel zouden kunnen verrichten, mits er goede instructie is. Er is voor gekozen om deze handelingen niet door leerkrachten te laten uitvoeren, aangezien leerkrachten hiervoor niet opgeleid zijn en deze handelingen het onderwijs en de zorg voor de overige leerlingen kunnen belemmeren.

Toch hoeft dat niet te betekenen, dat kinderen waarbij ‘afgeleide medische handelingen’ verricht moeten worden in de tijd, dat zij op school aanwezig zijn, niet toegelaten kunnen worden. Wanneer goede afspraken gemaakt kunnen worden met plaatselijke medici, paramedici of thuiszorgorganisaties (waarbij deze bevoegde en bekwame beroepskrachten de bovengenoemde handelingen komen verrichten op school), kan een kind mogelijk toch worden toegelaten.

Categorie 3: Eenvoudige handelingen

Hierbij gaat het om de ‘huis-, tuin-, en keukenhandelingen’, zoals verzorgen van schaafwondjes, verwijderen van pleisters en het toedienen van medicijnen anders dan injecties. Dat kan zijn het geven van een ‘paracetamolletje’ of andere medicijnen, bijvoorbeeld een zetpil bij een epilepsieaanval, het behandelen van een insectenbeet met bijvoorbeeld Azaron, enz. Dit zijn handelingen, die in principe zonder problemen door leerkrachten uitgevoerd kunnen worden.

Wel dient men de instructies op te volgen omtrent de wijze van handelen (zoals het toedienen van medicijnen en handelingen volgens EHBO-regels).

De wet BIG is niet van toepassing indien er sprake is van een noodsituatie. Iedere burger wordt dan geacht te helpen naar beste weten en kunnen.

2. Medicijnverstrekking en medisch handelen

Een enkele keer wordt medisch handelen van leraren gevraagd zoals het geven van sondevoeding of het geven van een injectie. Dit zijn handelingen die vallen onder de wet BIG (zie hoofdstuk 1).

De schoolleiding aanvaardt met het verrichten van dergelijke handelingen een aantal verantwoordelijkheden. Leraren begeven zich dan op een terrein waarvoor zij niet gekwalificeerd zijn. Met het oog op de gezondheid van het kind is het van groot belang dat zij in dergelijke situaties zorgvuldig handelen. Zij moeten daarbij over de vereiste bekwaamheid beschikken.

De drie te onderscheiden situaties zijn

- Het kind wordt ziek op school
- Het verstrekken van medicijnen op verzoek
- Medische handelingen

De eerste situatie laat de school en leerkracht geen keus. De leerling wordt ziek of krijgt een ongeluk en de leerkracht moet direct bepalen hoe hij/zij moet handelen.

Bij de tweede en de derde situatie kan de schoolleiding kiezen of zij wel of geen medewerking verleent aan het geven van medicijnen of het uitvoeren van een medische handeling. Voor de individuele leerkracht geldt dat hij/zij kan weigeren om handelingen uit te voeren waarvoor hij/zij zich niet bekwaam acht. Een leerkracht verricht een medische handeling alleen op basis van vrijwilligheid.

Er kunnen zich uitzonderingen voordoen waarin een leerkracht zich bekwaam genoeg voelt. Dit zal de leerkracht dan zelf aangeven. Dit besluit van de leerkracht om toch medicijnen te geven of het medisch handelen toe te passen, mag nimmer onder druk plaatsvinden.

2.1 Het kind wordt ziek op school

Indien een leerling ziek wordt of een ongeluk krijgt op school moet de leraar direct bepalen hoe hij moet handelen. Regelmatig komt een kind 's morgens gezond op school en krijgt tijdens de lessen last van hoofd -, buik - of oorpijn. Ook kan het kind bijvoorbeeld door een insect gestoken worden.

Een leerkracht is niet deskundig om een juiste diagnose te stellen. De grootst mogelijke terughoudendheid is hier dan ook geboden. Een paracetamol of zalf op de plaats van een insectenbeet, wordt pas gegeven na toestemming van ouders.

In alle gevallen waarop een kind een ongeval of externe medische hulp nodig heeft, wordt er door de leerkracht een ongevallenformulier (bij de administratie) ingevuld (zie bijlage 3), waardoor geregistreerd wordt wat er is voorgevallen en wat er gedaan is om het probleem op te lossen. Als een ouder een kind ophaalt om er door de huisarts even naar te laten kijken, is het invullen van zo'n formulier nodig. Deze formulieren worden bij de administratie verzameld (Ester/ Tineke) en daar worden ze in een map bewaard.

Wanneer moeten de ouders worden gewaarschuwd?

Als een kind ziek is en niet meer met de les kan meedoen, neemt de leerkracht/school contact op met de ouders met het verzoek om het kind op te halen. Belangrijk is om te melden waarom het kind niet kan blijven en af te spreken hoe laat de ouders komen en wat er tot die tijd met het kind gebeurt. Om in geval van nood de ouders snel te kunnen bereiken, moet zijn vastgelegd waar en hoe zij bereikbaar zijn. Het kan ook voorkomen dat een leerkracht bij een kind bepaalde ziekteverschijnselen opmerkt die extra aandacht of medische behandeling vragen. Dit kan de leerkracht bespreken als ouders gebeld worden en/of het kind komen ophalen.

Wanneer een leraar inschat dat het kind bij een eenvoudig middel is gebaat, is het gewenst om altijd eerst contact te op te nemen met de ouders. Indien mogelijk belt het kind zelf met de ouders.

Wanneer ouders en/of andere vertegenwoordigers niet bereikbaar zijn

Het kind kan niet naar huis gestuurd worden zonder dat daar toezicht is. Ook kunnen medicijnen niet met toestemming van ouders verstrekt worden. De leerkracht moet inschatten of een (huis)arts geraadpleegd moet worden. De leerkracht kan ook, in overleg met een collega, beslissen om een eenvoudig middel te geven. Bij twijfel altijd een arts raadplegen! Het blijft zaak het kind voortdurend te observeren.

Iedere situatie is anders en niet alle signalen kunnen besproken worden. Een paar zaken waar op gelet kan worden:

- Toename van pijn
- Misselijkheid/braken
- Verandering van houding (bijvoorbeeld inkrimpen)
- Verandering van de huid (bijvoorbeeld erg bleke of hoogrode kleur)
- Verandering van gedrag (bijvoorbeeld onrust, afnemen van alertheid).

Wanneer wordt een huisarts gewaarschuwd?

Bij ziekte van een kind zijn het de ouders die bepalen wat er moet gebeuren. Zij nemen de beslissing om al dan niet een arts te raadplegen. Zijn ouders niet bereikbaar, dan zal de leerkracht/school de beslissing nemen.

Alleen als er acuut gevaar dreigt schakelt de school direct een arts in.

Voorbeelden van dergelijke gevallen zijn:

- Een kind dat het plotseling benauwd krijgt
- Een kind dat bewusteloos raakt of niet meer op aanspreken reageert
- Een kind met plotselinge hoge koorts
- Een kind dat plotseling ernstig ziek lijkt
- Ernstige ongevallen

2.2 Het verstrekken van medicijnen op verzoek

Kinderen krijgen soms medicijnen of andere middelen voorgeschreven die zij een aantal malen per dag moeten gebruiken, dus ook tijdens schooluren. Te denken valt bijvoorbeeld aan pufjes voor astma, antibiotica of zepillen bij toevallen. Ouders vragen dan aan de leerkracht om deze middelen te verstrekken.

Als een kind medicijnen nodig heeft gedurende het verblijf op school zullen de ouders hun zeggenschap over de toediening van de geneesmiddelen moeten overdragen aan de school/leerkracht. Om de gezondheid van kinderen te waarborgen is het van groot belang dat de geneesmiddelen op een juiste wijze worden verstrekt.

Het is in dit geval van belang deze toestemming schriftelijk vast te leggen (zie bijlage 1). Meestal gaat het niet alleen om eenvoudige middelen, maar ook om middelen die bij onjuist gebruik tot schade van de gezondheid van het kind kunnen leiden.

Hiervoor moet een toestemmingsformulier “verstrekken van medicijnen op verzoek” ingevuld worden. Door het vastleggen van deze gegevens geven ouders duidelijk aan wat zij van de school verwachten en weet de school op haar beurt precies wat zij moet doen en waar zij verantwoordelijk voor is.

Wanneer het gaat om het verstrekken van medicijnen gedurende een lange periode moet regelmatig met ouders worden overlegd over de ziekte en het daarbij behorende medicijngebruik op school. Een goed moment om te overleggen is wanneer ouders een nieuwe voorraad medicijnen komen brengen.

Enkele praktische adviezen:

- Neem de medicijnen alleen in ontvangst wanneer ze in de originele verpakking zitten en uitgeschreven zijn op naam van het betreffende kind; In de verpakking kan ook 1 pilstrip zitten.
- Lees goed de bijsluiter zodat u op de hoogte bent van eventuele bijwerkingen van het medicijn
- Laat ouders een nieuw geneesmiddel altijd eerst thuis toepassen.
- Als een kind niet goed op een medicijn reageert of als er onverhoopt toch een fout is gemaakt bij het toedienen van een medicijn, bel dan direct de huisarts of specialist in het ziekenhuis. Bel bij een ernstige situatie direct het landelijk alarmnummer 112.

2.2.1. Het opbergen van medicijnen op school

Het bewaren van medicijnen op school moet tot een minimum worden beperkt. Alle medicijnen worden opgeborgen in een afgesloten kluisje. Dit kluisje staat in de klas, in de la of in de kast van de leerkracht. Kluisjes zijn indien nodig bij de administratie op te halen. In geen geval medicijnen in een open la bewaren in het bureau van de leerkracht. De bureaula gaat te vaak open en het gevaar kan bestaan dat leerlingen de medicijnen kunnen meenemen.

2.3 Het verrichten van medische handelingen

Het is van groot belang dat een langdurig ziek kind of een kind met een bepaalde handicap zoveel mogelijk gewoon naar school gaat. Het kind heeft contact met leeftijdsgenootjes, neemt deel aan het normale leven van alledag op school en wordt daardoor niet de hele dag herinnerd aan zijn handicap of ziek zijn. Gelukkig zien steeds meer scholen in hoe belangrijk het is voor het psychosociaal welbevinden van het langdurig zieke kind om, indien dat maar enigszins mogelijk is, het naar school te laten gaan.

In uitzonderlijke gevallen zullen ouders aan schoolleiding en leraren vragen BIG - handelingen te verrichten. Te denken valt daarbij aan het geven van sondevoeding. In het algemeen worden deze handelingen door de Stichting Thuiszorg of de ouders zelf op school verricht. In sommige gevallen kan er sprake zijn van een PGB (persoonsgebonden budget).

In uitzonderlijke situaties, vooral als er sprake is van een situatie die al langer bestaat, wordt door de ouders wel eens een beroep op schoolleiding en leraren gedaan.

Personen, anderen dan artsen, mogen medische handelingen alleen verrichten in opdracht van een arts. Een leerkracht moet een goede instructie krijgen (van de behandelend arts of verpleegkundige), hoe hij de handeling moet uitvoeren. Het naar tevredenheid uitvoeren van deze handeling wordt schriftelijk door een arts vastgelegd in een bekwaamheidsverklaring.

De voorwaarde binnen onze school is dat medewerkers deze medische handelingen alleen uitvoeren als zij beschikken over een bekwaamheidsverklaring van een arts. Dit zal schriftelijk vastgelegd moeten worden ook moet steeds nagegaan worden of de leerkracht zich ook nog steeds bekwaam acht.

Een leerkracht blijft echter verantwoordelijk voor zijn handelen, ook al heeft hij een bekwaamheidsverklaring van een arts. Hij kan hiervoor civielrechtelijk aangesproken worden.

Het is van belang dat de werknemer aantoonbaar de instructies en afspraken volgt en over voldoende kennis en vaardigheden beschikt om de handeling(en) zorgvuldig uit te voeren. Alleen als sprake is van opzet of bewuste roekeloosheid aan de kant van de werknemer kan de werkgever de aansprakelijkheid afwijzen.

Het bevoegd gezag is dus eindverantwoordelijk en financieel aansprakelijk voor schade die een werknemer tijdens het uitoefenen van zijn functie veroorzaakt, tenzij er sprake is van opzet of bewuste roekeloosheid van de werknemer.

Leraren en schoolleiding moeten zich realiseren dat, wanneer zij fouten maken of zich vergissen, zij voor medische handelingen aansprakelijk gesteld kunnen worden.

Een leerkracht die onbekwaam en/of zonder opdracht van een arts deze handelingen verricht is niet alleen civielrechtelijk aansprakelijk (betalen van een schadevergoeding), maar ook strafrechtelijk (mishandeling).

Het schoolbestuur kan als werkgever eveneens civielrechtelijk en strafrechtelijk aansprakelijk worden gesteld.

Schoolbesturen moeten zich goed realiseren dat zij bepaalde verantwoordelijkheden op zich nemen, wanneer wordt overgegaan tot het uitvoeren van een medische handeling door een leerkracht. Dit

hoeft niet onoverkomelijk te zijn, maar het is belangrijk van tevoren stil te staan bij de consequenties. Het zal duidelijk zijn dat de ouders voor dergelijke ingrijpende handelingen hun toestemming moeten geven. Zonder toestemming van de ouders kan een schoolleiding of leraar al helemaal niets doen. Gezien de ingrijpendheid van de handelingen moet een schoolleiding een schriftelijke toestemming van de ouders vragen.

3. Hoe te handelen bij een calamiteit

Indien zich calamiteiten voordoen ten gevolge van het toedienen van medicijnen of het uitvoeren van een medische (BIG) handeling bij een kind, volgen hieronder richtlijnen:

- Laat het kind niet alleen. Probeer rustig te blijven.
- Observeer het kind goed en probeer het gerust te stellen
- Waarschuw een volwassene voor bijstand (of laat één van de kinderen een volwassene ophalen, waarbij u duidelijk instrueert wat het kind tegen de volwassene moet zeggen)
- Bel direct de huisarts en/of de specialist van het kind
- Bel bij een ernstige situatie direct het landelijk alarmnummer 112
- Geef door naar aanleiding van welk medicijn of 'medische' handeling de calamiteit zich heeft voorgedaan (eventueel welke fout is gemaakt)
- Zorg ervoor dat u alle relevante gegevens van het kind bij de hand hebt, zoals:
 1. Naam van het kind.
 2. Geboortedatum.
 3. Adres.
 4. Telefoonnummer van ouders en/of andere, door de ouders aangewezen persoon.
 5. Naam + telefoonnummer van huisarts c.q specialist.
 6. Ziektebeeld waarvoor medicijnen of medische handeling nodig zijn.
- Bel de ouders (bij geen gehoor een andere, door de ouders aangewezen persoon):
 1. Leg kort en duidelijk uit wat er gebeurd is.
 2. Vertel, indien bekend, wat de arts heeft gedaan/gezegd.
 3. In geval van opname, geef door naar welk ziekenhuis het kind is gegaan.

Bijlage 1 - Het verstrekken van medicijnen op verzoek

Verklaring: Toestemming tot het verstrekken van medicijnen op verzoek

Ondergetekende geeft toestemming voor het toedienen van de hieronder omschreven medicijn(en) aan:

naam leerling:

geboortedatum:

naam ouder(s)/verzorger(s):

telefoon thuis:

telefoon werk:

naam huisarts/specialist:

telefoon:

De medicijnen zijn nodig voor:

Naam van het medicijn:

Medicijn dient dagelijks te worden toegediend op onderstaande tijden:

.....

Dosering van het medicijn:

Wijze van toediening:

Wijze van bewaren:

Ondergetekende, ouder/verzorger van genoemde leerling, geeft hiermee aan de school toestemming voor het toedienen van de bovengenoemde medicijnen:

Naam leerling:

ouder/verzorger:

datum:

Handtekening:

Invullen indien nodig

Instructie voor medicijntoediening:

Er is instructie gegeven over het toedienen van de medicijnen op (datum)

Door:

naam:

functie:

naam instelling:

Aan:

naam:

functie:

naam en plaats school:

Bijlage 2 - Uitvoeren van medische handelingen

Verklaring: Toestemming tot het uitvoeren van voorbehouden medische handelingen (BIG)

Ondergetekende geeft toestemming voor uitvoering van de zogenoemde 'medische voorbehouden handeling' op school bij:

naam leerling:

geboortedatum:.....

naam ouder(s)/verzorger(s):

telefoon thuis:

telefoon werk:

naam huisarts/specialist:

telefoon:

naam medisch contactpersoon:

telefoon:

Beschrijving van de ziekte waarvoor de 'medische handeling' op school bij de leerling nodig is:

.....

Omschrijving van de uit te voeren 'medische handeling':

.....

.....

De 'medische handeling' moet dagelijks worden uitgevoerd op onderstaande tijden:

.....

De 'medische handeling' mag alleen worden uitgevoerd in de hieronder omschreven situatie:

.....

.....

De manier waarop de 'medische handeling' moet worden uitgevoerd:

.....
.....

Bekwaamheidsverklaring* aanwezig (omcirkelen hetgeen van toepassing is): ja / nee

* zie voor uitleg blz. 13 van het protocol medisch handelen op de Trinoom

Instructie medisch handelen

Instructie van de 'medische handeling' + controle op de juiste uitvoering is gegeven op

.....

Door:

naam:

functie.....

naam instelling:

Aan:

naam:

functie:

naam en plaats school:

Ondergetekende, ouder/verzorger van genoemde leerling, geeft hiermee aan de school toestemming voor het uitvoeren van de medische handeling(en):

Naam leerling:

ouder/verzorger:

datum:

Handtekening:

Bijlage 3 - Formulier melding ongeval

Samenwerkingsstichting Kans en Kleur
Stationsplein 1
6602 BH WIJCHEN

FORMULIER MELDING ONGEVAL

Het ongeval heeft plaatsgevonden in of rondom:

- Locatie Diemewei 45005 6605 XH Wijchen O
- Locatie de Brink 27 6603 JR Wijchen O

Naam benadeelde: _____

Adres: _____

Postcode en plaats: _____

Geboortedatum: _____

Omstandigheden van het ongeval:

Plaats van het ongeval: (schoolplein, gymzaal, excursie etc.)

Datum en tijdstip van het ongeval:

Wat is er gebeurd:

Oorzaak van het letsel:

Aard Letsel:

Welk lichaamsdeel is getroffen:

Advies EHBO/BHV verder onderzoek nodig: ja/nee

Noodzaak tot opname in het ziekenhuis: ja/nee

Vermoedelijke verzuimduur:

Aandachtspunten om herhaling te voorkomen: Ingevuld door: